

Adreces sobre fonts textuais de contingut sociolingüístic a Internet

Introducció

Referir-se a hores d'ara a la importància assolida per la World Wide Web —la Web, Internet o la xarxa, per als amics— seria insistir en un tòpic massa rebregat. Això no significa, però, que darrere el tòpic no hi hagi un rerefons inqüestionable de veritat. I és que, tot i les seves deficiències actuals, Internet permet albirar la possibilitat d'un món lliurement interconnectat, prescindint d'interposicions autoritàries de tota mena. Al capdavant, com intuïa l'urbanista nord-americà Christopher Alexander (1965) ja fa prop de quaranta anys, la xarxa o semiretícula sembla ser l'estructura adoptada per la natura i la societat allà on no fa acte de presència cap instància centralitzadora. Així ho reconeixien també, una dècada més tard, Deleuze & Guattari (1976) amb pedanteria típicament francesa. En un (inabastable) estat ideal, doncs, Internet podria molt bé desembocar en una mena de *característica universalis*, tal com Leibniz no hauria pogut ni somniar-la. No un duplicat del món, cosa que no tindria cap sentit, sinó un mapa del món. I aquesta relació, com molt bé saben els lectors de Borges, amaga estranyes paradoxes...

En tot cas, no és aquest el lloc ni el moment d'explorar-les. Si he al·ludit a la complexitat característica d'Internet ha estat per una qüestió prou més pedestre. Molt sovint l'internauta a la recerca d'una determinada informació s'hi sent naufragar, enmig de l'allau de continguts heterogenis que desfila per la pantalla del seu ordinador. En d'altres ocasions, en canvi, no sap per on començar. Hi troba pertot llocs amb aparença interessant, però freqüentment, un cop oberts, esdevenen decebedors, ja que només contenen paperassa burocràtica —l'autèntica pornografia de la web científica— només apta per fer-li perdre temps i diners. Potser per això les troballes efectuades per aquells que hi hem acumulat una certa experiència siguin d'alguna utilitat per als novinguts. L'article que el professor Miquel Pueyo (2000) ha publicat recentment a la revista *Llengua i Dret* n'és una prova. D'ací ve que, quan

recentment l'amic Ernest Querol, professor de sociolingüística a la UOC, em va suggerir la idea de donar a conèixer les meves adreces de pàgines de la Web amb fonts textuais de tema sociolingüístic, vaig considerar immediatament la conveniència d'elaborar una llista complementària a la de Pueyo, evitant així les repeticions enutjoses. De moment, hi ofereixo un conjunt d'adreces, prou variades en contingut i llengua, referides a qüestions de teoria sociolingüística o estudis de casos concrets, centrats sobretot en els dos últims segles. En un futur, confio de poder publicar també una altra llista que contingui les adreces de llocs dedicats a l'estudi de la història de les idees (socio)lingüístiques. Caldria que iniciatives com aquestes no restessin sense continuïtat, de forma que tard o d'hora arribem a disposar d'una agenda prou completa dels llocs sociolingüístics existents a Internet, amb indicacions sobre el seu grau d'interès i les seves prestacions. En un temps en què hi ha qui vol limitar la difusió del coneixement, no fóra pas una mala manera de mostrar-se digne dels quatre imperatius institucionals —universalisme, comunisme, desinterès i escepticisme organitzat— que Robert K. Merton (1972) reconeixia com a propis de l'*ethos* científic.

Dit això, només em resta convidar-vos a fer ús de les adreces proposades i desitjar-vos, com es fa tradicionalment amb els mariners i els pilots que parteixen cap al combat, bona sort i bona cacera en l'exploració de la xarxa.

Adreces

<http://www.acfas.ca/evenements/documents/flsd.html>

Llengües dels continguts: francès i anglès.

Recull les actes del col·loqui sobre «Le français et les langues scientifiques du demain», celebrat a Mont-real del 19 al 21 de març del 1996.

Des del meu punt de vista, hi resulten particularment destacables:

- La conferència inaugural d'Henriette

Autor

Josep J. Conill

Walter, sobre «L'évolution des langues de la communauté scientifique».

- L'article de Florian Coulmas, «Les facteurs économiques et les langues de la communication scientifique: le japonais et l'allemand».

- L'article de Robert Phillison i Tove Skutnabb-Kangas, «Facteurs sociopolitiques et langues de la communication scientifique».

<http://www.uni-mainz.de/~lustig/texte/culpares.htm>

Llengua dels continguts: castellà.

Conté un estudi de Natalia Krivoshein de Canese sobre «Cultura y bilingüismo en el Paraguay». Com a complement, hom pot consultar la bibliografia compilada per Wolf Lustig, professor de la Universitat de Mainz (Romanisches Seminar), sobre la cultura d'expressió guaraní al Paraguai, localitzable a l'adreça següent: <<http://www.uni-mainz.de/~lustig/guarani/estudiar.htm>>

<http://www.el-castellano.com/nosex.html>

Llengua dels continguts: castellà.

Hi apareix l'article «Breve nota para un lenguaje no sexista», d'Alfonso Oroz.

<http://www.er.uqam.ca/nobel/r24136/index.html>

Llengua dels continguts: francès.

Lloc de la pàgina personal de Régine Robin, novel·lista, traductora del jiddisch i professora de sociologia a la Universitat de Quebec a Mont-real. Podeu llegir una entrevista, en italià, amb l'autora dins l'adreça següent: <<http://centri.univr.it/iperstoria/testi14.htm>>.

Entre d'altres treballs, fonamentalment dedicats a la preservació de la memòria social o la cultura de masses de la tercera dècada del segle passat («Le dépôt des rêves»), el lector interessat per la sociolingüística pot trobar-hi una sèrie de quatre articles, agrupats sota el títol «L'amour du yiddish», que constitueixen una magnífica introducció a l'univers lingüístic dels jueus centreeuropeus —malauradament destruït per la Shoa, tot i que es conserva encara en part als EUA (Ochando, 2001). A tot això cal afegir, a més a més, un article sobre el Birobidjan, la regió jueva autònoma de l'antiga Unió Soviètica, i un altre sobre la identitat jueva de Kafka, autor al qual l'autora ha dedicat diversos treballs.

Una pàgina molt interessant, que paga la pena de visitar.

http://folk.uio.no/geirthe/Thematic_index.html

Llengua dels continguts: anglès i noruec.

Pàgina de Thomas Hylland Eriksen, professor d'antropologia social a la Universitat d'Oslo.

Conté desenes d'articles sobre multiculturalisme, etnicitat, identitat i globalització, criollització, etc., amb un enfocament molt sovint sociolingüístic.

Una pàgina personal molt variada i interessant.

http://is.gseis.ucla.edu/impact/f93/students/tracy/tracy_midterm.html

Llengua dels continguts: anglès.

Hi trobareu «The Power of Language in Snow Crash and Babel 17», article de Tracy Seneca on, tal com afirma el títol, s'estudia el tractament donat al poder de la llengua en aquestes dues novel·les, una de les quals, almenys, es pot trobar en traducció castellana (cf. Delany, 1966; Yaguello, 1984: 82-83; Solé i Camardons, 1995: 91-93).

http://www.italianacademy.columbia.edu/calendar/lecture_series.html

Llengua dels continguts: anglès.

Pàgina que recull les Academy Lecture Series d'Umberto Eco a la Italian Academy for Advanced Studies de la Universitat de Colúmbia.

La més interessant des del punt de vista sociolingüístic és la lectura titulada «The Dream of a Perfect Language», on l'autor repassa algunes de les qüestions que va desenvolupar més detingudament a *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea* (Eco, 1994).

http://www.mri.gouv.qc.ca/la_bibliotheque/langue/loi-langue_es.html

Llengua dels continguts: castellà.

Malgrat l'abundància de llocs de la Web dedicats a la política lingüística seguida pel govern de Quebec, «Las leyes y los idiomas en Quebec: Principios y medios de la política lingüística quebequense», el llarg estudi del jurista Marc Chevrier que figura en aquesta pàgina constitueix una excel·lent introducció al tema.

<http://www.multimania.com/simorre/oc/lingoc.htm>

Llengües dels continguts: occità, francès i anglès.

Lloc corresponent a Occitan Linguistics, mantingut per Matiàs Van den Bössche, amb la col·laboració del professor Patrick

Sauzet, de la Universitat Paul Valéry de Montpeller.

Conté alguns articles de sociolingüística occitana de gran interès, entre els quals destacaria els següents:

- Andres Kristol, «Sociolinguistique "militante" et sociolinguistique empirique en domain occitan: le débat sur la diglossie».
- Patrick Sauzet, «La diglossie: conflit ou tabou?», «Paradis et parité. Ou: De la coquetterie linguistique» i «La grafia es mai que la grafia».

Una bona manera d'accedir a la sociolingüística occitana.

<http://www.ncela.gwu.edu/miscpubs/stabilize/conclusion.htm>

Llengua dels continguts: anglès.

Hi podreu llegir la conferència «Maintaining Languages What Works? What Doesn't?», pronunciada per Joshua A. Fishman el 4 de maig del 1995, a tall de conclusió del Second Stabilizing Indigenous Language Symposium.

<http://www.ncela.gwu.edu/miscpubs/tesol/official/restrictionism.htm>

Llengua dels continguts: anglès.

Dóna accés a un article del professor Thomas Ricento sobre els intents de convertir l'anglès en llengua oficial als Estats Units, «A Brief History of Language Restrictionism in the United States».

<http://www.paoloalbani.it>

Llengua dels continguts: italià.

Pàgina personal de Paolo Albani, especialista en l'estudi de les llengües imaginàries. A més de jocs poètics i exercicis oulipians, hi trobareu diversos estudis, el més interessant dels quals és, potser, «Al barildim gof-tano», precisament sobre la qüestió de les llengües imaginàries.

<http://www.saanb.org/references/allocutions.htm>

Llengua dels continguts: francès.

Lloc de la Société des Acadiens et Acadiennes du Nouveau-Brunswick.

Hi podreu llegir «Diagnostic sur la vitalité de la communauté acadienne du Nouveau-Brunswick», memòria del conegut sociolingüista Rodrigue Landry.

Per a més informació, en part sociolingüística, sobre aquesta comunitat francòfona del Canadà, podeu consultar també *Egalité. La revue acadienne d'analyse politique*, localitzable a l'adreça: <<http://www.umoncton.ca/egalite/>>.

<http://www.smart.net/~bartlett/ial.html>

Llengües dels continguts: anglès i diverses llengües artificials com ara el novial.

Lloc de la International Auxiliary Language.

Presenta nombrosos enllaços, amb continguts diversos, el més interessant dels quals amb la pàgina de James Chandler, molt rica en textos. Hi trobareu entre d'altres:

- Un projecte de reedició, en marxa fa ja massa temps, del llibre clàssic de Couturat i Leau (1903) sobre la llengua universal.
- Una reedició del llibre *International Language and Science* (DD.AA., 1910), integrat per comunicacions de L. Couturat, O. Jespersen, R. Lorenz, W. Ostwald i L. Pfaundler.
- Articles sobre les llengües artificials d'Otto Jespersen, Edward Sapir o Henry Jacob, entre d'altres.

Una adreça d'enorme interès per als interessats en les qüestions interlingüístiques.

<http://www.tau.ac.il/~itamarez>

Llengües dels continguts: anglès, hebreu, castellà, portuguès, francès, italià i català.

Pàgina personal d'Itamar Even-Zohar, professor de la Universitat de Tel-Aviv i figura pionera en el sorgiment de l'anomenada Teoria del Polisistema (cf. DD.AA., 1999).

Enric Bou, un dels primers estudiosos catalans a adoptar aquesta perspectiva teòrica, la definia fa uns anys en els termes següents: «la noció de l'experiència que tenim de la literatura és reduïble a un "polisistema", format per diversos sistemes. Cada literatura nacional (i aquesta és una frontera provisional) constitueix un polisistema, en el qual diversos subsistemes (que són innovadors o conservadors) s'oposen entre si. La posició de les obres literàries (fins i tot de les traduccions) és determinada per una sèrie d'apreciacions jeràrquiques. Cada sistema s'estructura per unes interrelacions de caràcter conflictiu i jeràrquic: cèntric-perifèric, alt-baix, primari-secundari, canònic-no canònic, gèneres oficials i extraoficials, literatura i subliteratura, sistemes nacionals i supranacionals, i polisistemes literaris vs. megasistemes culturals. La hipòtesi del polisistema permet de destacar aspectes del fet literari que en els estudis tradicionals apareixien molt a segon terme: la literatura infantil, la "popular", les traduccions, i és un avenç considerable (encara no definitiu), per a la consideració del fet literari

com una dada més d'un tot complex» (Bou, 1989: 22-23). Com podeu comprovar, la Teoria del Polisistema esdevé una aportació de primer ordre a l'estudi sociològic del fenomen literari, susceptible de prendre en consideració l'atapeïda gamma de factors que hi intervenen. Per l'índole dels seus plantejaments pot contribuir a renovar i reforçar de manera poderosa l'enfocament sociolingüístic de la literatura catalana present des de fa molt de temps en escrits clàssics d'autors tan rellevants com Joan Fuster, Gabriel Ferrater, Joan Sales, Francesc Vallverdú o Lluís V. Aracil.

En aquest sentit, la pàgina d'Even-Zohar constitueix una font immillorable per al coneixement directe de la teoria esmentada, a través de la lectura dels assaigs d'un dels seus principals exponents. El professor israelià hi ha reunit la major part de la seva abundant producció escrita, a més de les traduccions en diverses llengües —entre les quals, el català— de què ha estat objecte. Els seus centres d'interès són molt diversos i abasten des de la reflexió teòrica sobre el polisistema literari fins a l'estudi de casos concrets com el del sorgiment de l'actual cultura hebrea a Palestina, passant per la reflexió sobre la funció de la literatura en la creació de les nacions d'Europa o la identitat nacional i el conflicte lingüístic.

Una de les millors pàgines de la Web, amb prou de material per passar-hi moltes hores de lectura apassionant.

<http://www.tele3.net/boreal/boreal.htm>

Llengua dels continguts: francès.

En aquesta pàgina s'hi reproduïxen en format d'hipertext els números 66-69 de la revista *Boreales*. Cal destacar-hi els articles de temàtica sociolingüística següents:

- Antoine Chalvin, «Le rapport à la norme linguistique en Estonie».
- Bertrand Boiron, «Le hongrois est-il devenu plus européen après sa rénovation aux XVIII-XIXèmes siècles?».
- Veijo V. Vihanta, «L'originalité du paysage sonore de la langue finnoise est-elle menacée par la pression indo-européenne?».

<http://tuna.uchicago.edu/homes/marya/MAThesis.html>

Llengua dels continguts: anglès.

Publicació en format d'hipertext de *Minority Sociolinguistics in Europe: The Occitan Language vs. the French State* (1996), Master of Arts Thesis per la Universitat de Chicago de Marya DuMont.

Un dels millors textos sobre l'occità a la Web.

<http://www.ucm.es/info/especulo/>

Llengua dels continguts: castellà.

Lloc de *Especulo*. *Revista de Estudios Literarios del Departamento de Filología Española III* de la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Complutense de Madrid.

De contingut eminentment literari i lingüístic, al llarg dels seus números sovintegen les col·laboracions sobre l'estudi del discurs, abordat des d'una multiplicitat d'enfocaments. Heus-ne ací alguns títols a tall d'exemple:

- Joaquín Garrido Medina, «Construcción lingüística de las ideas de nacionalismo y Europa en textos periodísticos» (núm. 1) i «Relevancia frente a Retórica: reivindicación del arte de hablar» (núm. 13).
- Soledad de Andrés Castellanos: «Sexismo y lenguaje. El estado de la cuestión: reflejos en la Prensa» I (núm. 16) i II (núm. 17).
- Javier González Solas, «Tipopolítica: 26 letras en busca de sentido» (núm. 17).
- Carlota del Amo, «El debate sobre la lengua vasca en los periódicos madrileños a comienzos del siglo XIX» (núm. 17).
- José Antonio Llera, «La retórica del poder en los discursos de Franco» (núm. 18).

Un lloc mereixedor d'atenció.

<http://www.udc.es/dep/lx/>

Llengua dels continguts: portuguès i anglès.

Lloc de l'Àrea de Lingüística General de la Universitat de la Corunya, mantingut per Celso Álvarez Cássamo.

Entre d'altres serveis, com ara fonts generals, revistes, butlletins i documents de treball, editorials i catàlegs bibliogràfics, utilitats informàtiques, recursos sobre llengües i famílies lingüístiques, etc., el lloc ofereix la possibilitat d'accedir a una sèrie de treballs de diversos autors, fonamentalment sobre el gallec i el portuguès, molts dels quals de caràcter sociolingüístic. Heus-ne ací una mostra:

- Celso Álvarez Cássamo, «Da biolingüística à ecolingüística: um câmbio de paradigma necessário», «Construindo a Língua no discurso público: Práticas e ideologias linguísticas» i «Building Alliances in Political Discourse: Language, Institutional Authority, and Resistance».
- Julio Cesar Barreto Rocha, «A normalização da língua no Brasil» i «O Brasil fala a língua galega».

• Mário J. Herrero Valeiro, «Ilusões glotopolíticas e planificação lingüística na Galiza» i «Bibliografia de discurso glotopolítico na Galiza».

Sens dubte, un lloc interessant.

<http://www.udl.es/usuarios/s2430206/hindex.html>

<http://www.geocities.com/Athens/5574/>

Llengües dels continguts: català i anglès.

Pàgines d'Amadeu Viana, professor de sintaxi i anàlisi de la conversa a la Facultat de Lletres de la Universitat de Lleida, interessat per la sociolingüística, la teoria del coneixement i la filosofia del llenguatge.

Hi trobareu una sèrie de treballs sobre diversos temes, des de la reflexió sobre els arguments «científics» esgrimits per justificar la unitat de la llengua («Quina llengua? Quina ciència»), fins al localisme («Localisme o la filosofia com a planta»), passant per reflexions sobre el viatge («L'emoció dels viatges») o la decadència del llatí («Arguments against latin»). La pàgina ofereix també enllaços amb pàgines sobre Vico i Lewis Carroll, entre d'altres.

Una pàgina ben variada i interessant.

<http://www.unil.ch/slav/section/accueilslavodka.html>

Llengua dels continguts: francès.

Lloc de la revista *Slavodka*, editada pels estudiants de la Secció de Llengües Eslaves de la Universitat de Lausana.

Recull «Russie/Ukraine: la controverse impossible du discours identitaire» (1997), article d'Isaline Genton sobre la qüestió de la llengua ucraïnesa en el debat sostingut durant la segona dècada del segle passat pel filòleg rus Nikolaj Trubetskoj i l'ucraïnès Dmitri Dorosenko.

<http://www.uv.es/~calaforr/index2.html>

Llengua dels continguts: català.

Pàgina web de Guillem Calaforra, assessor lingüístic, traductor i tècnic lingüístic del Servei de Normalització Lingüística de la Universitat de València.

Conté, entre d'altres materials (escrits de crítica musical i literària, ressenyes bibliogràfiques, conferències), diversos assaigs de teoria sociolingüística —molts dels quals reeditats dins Calaforra (1999)—, en una línia molt pròxima a l'araciliana, sobre la cosificació de les normes d'ús lingüístic («La cosificació de les normes d'ús lingüís-

tic (aspectes d'un discurs distorsionat)), la planificació lingüística i les actituds interdialectals («Algunes observacions sobre les actituds interdialectals, la planificació lingüística i l'àmbit educatiu») o la doctrina del liberalisme lingüístic («Conflicte de llengües i conflicte de valors —aspectes teòrics del liberalisme lingüístic», escrit amb Pol Ferrando), el pensament captiu («Notes sobre el pensament captiu»), etc. A més a més, hi trobareu també estudis sobre les idees sociolingüístiques de Joan Fuster («Joan Fuster, sociolingüista?») i Lluís V. Aracil («La sociolingüística segons Lluís V. Aracil»), autor del qual s'hi reproduïen tres textos:

• L'assaig «És clar —si ja ho sabeu» (Aracil, 1983).

• L'entrevista «El català mai no ha estat concebut com a llengua nacional» (Aracil, 1985).

• Un resum de la conferència «Història breu del llatí europeu» (Aracil, 1988).

Tot plegat configura un conjunt altament recomanable. La pàgina de Calaforra és, sens dubte, una de les millors i més suggestives de la Web en català i, en la meua opinió, la que presenta en aquesta llengua una oferta textual més interessant per als amants de la sociologia del llenguatge.

http://www.linguistik-online.de/heft1_99/Yaguello.htm

Llengua dels continguts: francès.

Dóna accés a una entrevista amb la coneguda lingüista francesa Marina Yaguello, sobre el tema del sexisme en el llenguatge, sota el títol «Le langage de l'égalité au service de la parité».

Referències bibliogràfiques

ALEXANDER, Christopher (1965). «A City is not a tree». A: *La estructura del medio ambiente*. Barcelona: Tusquets, 1971. p. 17-55. [trad. cast]

ARACIL, Lluís V. (1983). «És clar —si ja ho sabeu». A: *Dir la realitat*. Barcelona: Països Catalans. p. 5-29.

—(1985). «El català mai no ha estat concebut com a llengua nacional» (entrevista concedida a Joan Tudela). A: *El Món*. Barcelona. núm. 158, 3 de maig, p. 43. Reed. a: Joan Tudela. *El futur del català: Una radiografia sociolingüística*. Barcelona: Publicacions El Món, 1986. p. 37-40.

—(1988). «El llatí europeu», conferència

- pronunciada a l'associació Amics de la UNESCO (cicle Els dilluns de la UNESCO). Barcelona, 21 de març. Resum publicat sota el títol de «Història breu del llatí europeu». *Noves SL*, núm. 3, abril-maig, p. 8-10. [Barcelona] Institut de Sociolingüística Catalana.
- BOU, Enric (1989). *Poesia i sistema. La revolució simbolista a Catalunya*. Barcelona: Empúries.
- CALAFORRA, Guillem (1999). *Paraules, idees i accions. Reflexions «sociològiques» per a lingüistes*. València/Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana; Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- COUURAT, Louis; LEAU, Leopold (1903). *Histoire de la langue universelle*. París: Hachette.
- DD.AA. (1910). *International Language and Science: Considerations on the Introduction of an International Language into Science*. Londres: Constable.
- DD.AA. (1999). *Teoría de los Polisistemas, a cura de Montserrat Iglesias Santos*. Madrid: Arco.
- DELANY, Samuel R. (1966). *Babel-17* [trad. cast. *Babel-17*. Barcelona: Salvat, 1987].
- DELEUZE, Gilles; GUATTARI, Félix (1976). *Rhizome (Introduction)*. París: Minuit [trad. cast. *Rizoma (Introducción)*. València: Pre-Textos, 1977].
- Eco, Umberto (1994). *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea*. Roma/Bari: Laterza [trad. cast. *La búsqueda de la lengua perfecta en la cultura europea*. Barcelona: Crítica, 1994].
- MERTON, Robert K. (1972). «Los imperativos institucionales de la ciencia». A: Barry Barnes (comp.). *Sociology of Science*. Harmondsworth: Penguin [trad. cast. *Estudios sobre sociología de la ciencia*. Madrid: Alianza, 1980. p. 67-77].
- OCHANDO, Carmen (2000). «En el asfalto: New York. Los orígenes de una literatura en diàlogo». A: *Quimera*, núm. 200, febrer, p. 17-26. Barcelona.
- PUEYO, Miquel (2000). «Fonts d'informació sobre política i planificació lingüístiques a Internet». A: *Revista de Llengua i Dret*, núm. 33, setembre, p. 75-96. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- SOLÉ I CAMARDONS, Jordi (1995). *Les paraules del futur. Llengües i comunicació en la ciència ficció*. València: Editorial 3 i 4.
- YAGUELLO, Marina (1984). *Les fous du langage*. París: Éditions du Seuil.

